

یادداشت

حجت‌الاسلام دکتر حسن خیری | عضو هیأت علمی دانشگاه

باید به سرمایه مردمی مان افتخار کنیم

این ایام سالگرد ابلاغ بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی است که مقام معظم رهبری این بیانیه را به مناسبت آغاز چله دوم انقلاب اسلامی خطاب به ملت بزرگ ایران فرمودند.

در این میان به نظر می‌رسد پرسش اساسی این باشد که چرا مقام معظم رهبری در این بیانیه، جوانان را مخاطب قرار دادند و کمتر به نهاده‌ها و ساختارها پرداخته‌اند. به عبارت دیگر به بعد کنشگری آحاد جامعه توجه کرده‌اند تا نهادسازی و توجه به ساختارها و نهادها. می‌توان در پاسخ به این قضیه اذعان داشت که در نظام انقلابی، عاملان اجتماعی یعنی کنشگران، جوانان و اقشار جامعه و به‌ویژه جوانانند که پیشران انقلاب هستند. انقلاب، یک شبکه مفهومی است که مفاهیمی مثل تحول، پویایی، رویکرد انتقادی و نگاه به آینده را در بر دارد. طبیعتاً کسی که به‌عنوان یک فرد انقلابی دارای نگاهی ویژه است و از آنجا که به انقلاب اسلامی باور دارد؛ هیچ‌گاه به صرف پیروزی انقلاب، کار را تمام‌شده تلقی نمی‌کند، لذا در این سیستم، نقش انقلابیون، پایان‌ناپذیر است و برخلاف انقلاب‌های دیگر که دارای نقطه تحول و اوج است و با پیروزی آن، انقلابیون دست‌اندرکار کنار می‌روند و سپس ساختارها به تعیین جایگاه‌ها و نقش‌ها می‌پردازد. از این‌رو آن کشور نوعی که انقلاب کرده دیگر کاری با انقلابیون ندارد و وظیفه آنها را تمام‌شده تلقی می‌کند و از آن پس، ضوابط و مقررات است که روند کارها را شکل داده و پیش می‌برد. اما در نظام انقلابی که نگاه‌ها معطوف به یک آرمان و نقطه‌اوج و قله است، قاعدتاً نیاز است که دائماً آحاد جامعه، پای کار انقلاب باشند. لذا این مردم‌نهادی در نظام جمهوری اسلامی که برخاسته از انقلاب اسلامی است دارای یک مفهوم ویژه است، به این معنا که واقعاً «مردم‌نهاد و مردم‌پایه» است.

توجه به «عاملیت» به‌راستی، اقتضای اسلامی بودن نظام است. یعنی اسلام برپایه معرفت آحاد جامعه و به‌ویژه مسکئین استوار است. آرمان‌هایی مطرح است که تا بی‌نهایت امتداد دارد که درواقع رسیدن به قله‌هاست و به دیگر عبارت، رسیدن یا نزدیک شدن به انسان کامل است.

اینجاست که سه کلیدواژه اساسی و بنیادین در این بیانیه مطرح می‌شود. خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی که این سه اگر شدنی شود و اتفاق بیفتد، طبیعتاً زمینه‌ساز ظهور حضرت حجت(عج) خواهدشد. این چنین رویکردی است که می‌طلبد تا مخاطبان بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، آحاد جامعه باشند و نه فقط ساختارها؛ که همین ویژگی را می‌توان امتیاز این انقلاب نسبت به انقلاب‌های دیگر دانست. لذا ما علاوه بر سه قوای رایج در حکومت‌های مردم‌سالار، رهبری انقلاب داریم و نه مدیریت، رهبری با نظارت بر حرکت انقلاب توجه دارد که انقلاب از اهداف خودش منحرف نشود.

ایین انقلاب همچنان که عرض کردم یک انقلاب مردم‌پایه است و هیچ انقلاب و نظامی مثل انقلاب و نظام ما مردم را مخاطب قرار نداده و هیچ رهبری در زمان رهبری، توجه خود را به مردم معطوف نمی‌کند، بلکه متولیان را به قانون و ساختارها ارجاع می‌دهد.

از ویژگی‌های رهبران دینی که به هدایت و سعادت مردم اهمیت می‌دهند، این است که به‌جای تثبیت اوضاع، به‌دنبال ایجاد شرایطی هستند که حرکت و جنب‌وجوش را تحریک کند و موجب تعالی شود. این تلاش باید به‌گونه‌ای باشد که خرسندی از وضع موجود از بین برود و در نتیجه، همه افراد به‌خاطر این کنش انتقادی نسبت به وضعیت فعلی، به‌طور مداوم در تلاش برای پیشرفت باشند. چنین الگویی قاعدتاً عاملیت و ساختارش را هم مرتبط است و به‌نوعی تلفیقی به‌شمار می‌رود. لذا ما در ادبیات اسلامی خودمان حق‌الناس و حق‌الله داریم؛ و اما حق‌الله حقوقی است که مربوط به مصالح عام و عمومی جامعه می‌شود و حق اجتماع است. از این رو کسی نمی‌تواند از آنها تخطی کند، به خاطر این‌که حقوق کلی جامعه به‌اصطلاح نادیده گرفته می‌شود.

ام‌ا حق‌الناس اموری است که به خود افراد مربوط است، شخصیه است و می‌توانند ببخشند یا مطالبه کنند و ... . به هر صورت این نشان می‌دهد که نگاه دوگانه «عاملیت و ساختارها» در شریعت اسلامی دارای جایگاه ویژه است و بر پایه همین هم، انقلاب اسلامی شکل گرفته و بر اساس همین اصل به عاملان اجتماعی توجه ویژه دارد.

متن کامل یادداشت را

در «جام جم آنلاین» بخوانید

روز گذشته برای نخستین بار از زمان آغاز به کار دولت چهاردهم، وزیر خارجه روسیه به ایران آمد و مهمان دولت ایران شد. وی بعد از دیدار با همتای ایرانی خود به دیدار رئیس جمهور رفت و ضمن ابلاغ سلام گرم پوتین، همسو با سخنان دکتر پزشکیان بر تسریع همکاری‌های دو طرف تاکید کرد تا عزم دو کشور بر هماهنگی و همکاری در قالب‌هایی چون بریکس و شانگهای تاکید شود. ایران و روسیه به‌عنوان دو شریک فعلا هردو به‌طور جدگانه در حال مذاکره با برخی کشورهای غربی برای حل چالش‌ها هستند. اتفاقاتی باعث شده تا تصادهایی مبنی بر دور زدن ایران توسط روس‌ها و معامله ایران در مقابل اوکراین دوباره روی خط خبری رسانه‌های ضد ایرانی بیاید اما اظهارات دو وزیر خارجه در تهران حاکی است تهران و مسکو در حال تبادل اطلاعات نشست‌های خود و انجام هماهنگی

هستند؛ چنان‌که وزیر خارجه روسیه با تصریح بر این‌که نتیجه مذاکرات اخیر کشورش با آمریکا درباره اوکراین در عریستان را در اختیار طرف ایرانی گذاشته، از مواضع متعادل تهران در این زمینه تشکر کرد و طرف ایرانی هم ضمن اطلاع‌دادن نتایج مذاکراتش با بال اروپایی غرب تاکید کرد تا زمانی که واشنگتن دست از سیاست فشار حداکثری برندارد، مذاکرات مستقیمی در کار نیست.

تاکید رئیس جمهور بر تقویت همکاری‌ها

دکتر مسعود پزشکیان عصر دیروز در دیدار با سرگنی لاوروف، وزیر امور خارجه روسیه با رو به رشد توصیف کردن روابط فی مابین و تاکید بر ضرورت تسریع در روند اجرای توافق‌ها به ویژه توافق نامه جامع راهبردی میان دو کشور اظهار کرد: ایران و روسیه ظرفیت‌های مناسبی برای تقویت همکاری‌ها با یکدیگر دارند و ما مصمم

نیروهای زمینی، پدافند هوایی، هوایی و دریایی ارتش، نایب رئیس و تعدادی از اعضای کمیسیون امنیت ملی و دیگر فرماندهان و مسئولان رزمایش مشترک ذوالفقار ۱۴۰۳ ارتش رژه رفتند تا نیروهای مسلح کشور آمادگی خود را به رخ دشمنان بکشند.

ساعتانی قبل از این مراسم، امیر سرتیپ علیرضا شیخ، سخنگوی رزمایش مشترک ذوالفقار ۱۴۰۳ ارتش جمهوری اسلامی ایران اعلام کرده بود که یک ناو موشک‌انداز نیروی دریایی ارتش با شلیک موشک کروز نسبت به انهدام هدف دریایی در موقعیت آب‌های شمال اقیانوس هند اقدام کرده است و همزمان طی عملیاتی مشترک و تحت فرماندهی قراگاہ ذوالفقار ارتش، یک فروند موشک بالستیک نیروی هوافضای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی همان هدف را مورد اصابت قرار داده به نحوی که هدف مورد نظر غرق شده است.

«حزب‌الله» زنده‌ترو قوی‌تر از همیشه در صحنه است و دشمن در برابر این قدرت و اقتدار و این حضور و ظهور پرشکوه، زانو زده است. مسیر مقاومت، مسیر نصرت و فتح است و تا آزادی فلسطین عزیز از دست اشغالگران متوهم و متوحش ادامه دارد. «مقاومت» در دل و جان مردم، زن، مرد، کودک، پیر و جوان است و هیچ نیرو و قدرتی قادر نیست که مقاومت را متوقف کند. بیش از یک میلیون نفر خود را به مراسم تشییع سید مقاومت رساندند و میلیون‌ها انسان آزاده و حق طلب هم در اقصی نقاط دنیا، دل‌شان و فکرشان با این مراسم بود که امکان پیدا نکردند در این مراسم حضور بیابند و این همان قدرت بازدارنده مقاومت است که متکی بر مردمی است که حاضرند جان عزیزشان را به میدان خطر بیاورند.

۳. «مقاومت» بار دیگر معادلات دشمن صهیونی را برهم زد و نشان داد که پر قدرت در صحنه است و هر زمان که اراده

به تقویت تعاملات تهران و مسکو هستیم. رئیس جمهور با تاکید بر اهمیت تداوم روند تعاملات سازنده منطقه‌ای دو کشور افزود: ایران و روسیه دیدگاه‌های نزدیکی در زمینه مسائل منطقه‌ای دارند و تقویت همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی خود را در بستر تعاملات فی مابین و نیز از طریق سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی چون شانگهای، اتحادیه اوراسیا و بریکس دنبال می‌کنند. وزیر امور خارجه روسیه نیز در این دیدار با ابلاغ سلام‌های گرم به دکتر پزشکیان، تصریح کرد: با سخنان جنابعالی موافقم و همه تلاش خود را برای تداوم و تسریع در روند روبه رشد همکاری‌ها و نیز اجرای توافق‌های فی مابین به‌خصوص توافق نامه جامع راهبردی دو کشور به کار خواهیم گرفت. سرگنی لاوروف

ادعاهای تکراری و غیر واقعی

رازیئی‌های وزیر خارجه روسیه در تهران در شرایطی برگزار شد که برخی رسانه‌ها و تحلیلگران ضدایرانی با توجه به مذاکرات مسکو و واشنگتن درباره اوکراین، مباحثی درباره فاصله گرفتن روسیه از ایران مطرح می‌کنند اما امیرعلی ابوالفتح، تحلیلگر مسائل بین‌الملل در گفت‌وگو با جام جم این موضوع را رد می‌کند. ابوالفتح در این باره می‌گوید: در شرایط کنونی

که روسیه تحت شدیدترین تحریم‌های غرب قرار دارد و هزاران روس با سلاح‌های آمریکایی کشته و زخمی شده‌اند، مطرح شدن ادعاهای تکراری و قدیمی درباره خیانت روسیه به ایران یا میانجیگری، کاملاً بی‌مناسبت. یادمان نرود که ترامپ در دور اولش سه بار با رهبر کره‌شمالی دیدار کرد، اما همه ما شاهد بودیم که نه در دوره او و نه پس از آن، تغییری در روابط دو کشور رخ نداد. ابوالفتح افزود: در شرایطی که روسیه مدت‌هاست درگیر جنگ نیابتی با آمریکا در اوکراین است و دونالد ترامپ صحبت‌هایی درباره لزوم پایان جنگ کرده و دیداری در عربستان برگزار شده، روابط مسکو و واشنگتن آن قدر پیچیده و پر از موانع است که حتی اگر همه چیز به‌خوبی پیش برود، زمان زیادی طول خواهد کشید تا روابط روس‌ها با آمریکایی‌ها به شکل قبل از جنگ اوکراین برگردد.

ماجرای نیروز چابهار

به‌دنبال عملیات اخیر گروه تروریستی جیش‌الظلم در چابهار و انفجار یک بمب صوتی در ساختمان بنیاد مسکن این شهر، قراگراه قدس سپاه پاسداران و وزارت اطلاعات در عملیاتی مشترک ضمن به هلاکت رساندن یک نفر از اعضای این گروه موفق شدند شش نفر از آنها را دستگیر و مانع از اقدامات بعدی مخرب تروریستی آنها شوند. فرمانداری ویژه شهرستان چابهار با اشاره به دستگیری شش نفر از اعضای گروهک تروریستی و هلاکت یک نفر، گفت: عملیات سنگین نیروهای امنیتی با گروهک تروریستی در چابهار پس از شناسایی و محل اختفای آنها و با هماهنگی اعضای شورای تأمین در حال انجام است و پاکسازی این منطقه همچنان ادامه دارد. روز گذشته علیرضا نورا، فرماندار ویژه شهرستان چابهار با ابراز تأسف از حادثه چن‌دروز اخیر گروهک تروریستی جیش‌الظلم در ساختمان بنیاد

کند، می‌تواند ضربات مهلکی بر دشمن بزند. همه دنیا دیدند که مقاومت، تمام ناشدنی است و برای هر روز و برای هر مبارزه‌ای برنامه دارد و این مقاومت است که دست برتر را در محاسبات و معادلات دارد. ۴. کلمات قادر نیستند عمق درایت، عقلانیت، شجاعت و مجاهدت سید مقاومت را بیان کنند. او ۳۲ سال با قدرت، حزب‌الله را به پیش برد و پیروزی‌های بزرگی برای لبنان و جبهه مقاومت به‌دست آورد. در سال ۲۰۰۰ و در ۲۴ سال گذشته، او بارهایی صهیونیست‌ها را به خاک مالید. اخراج و فراری دادن رژیم اسرائیل از جنوب لبنان، ضربات مهلک به صهیونیست‌ها در جنگ ۳۳ روزه، ارتقای قدرت رزم و نرم حزب‌الله، برهم زدن معادلات آمریکا و اسرائیل در منطقه از جمله کارهای بزرگ و تاریخی شهید نصرالله است که در یک کلام او پروژه خاورمیانه آمریکایی را هوا کرد و نگذاشت دشمن صهیونی با حمایت

برش

عراقچی: مذاکره

تحت فشار حداکثری، هرگز

عباس عراقچی، وزیر خارجه ایران در نشست خبری با سرگنی لاوروف، وزیر خارجه روسیه با اشاره به این‌که در خصوص برنامه هسته‌ای ایران، مشورت‌های بسیار نزدیکی با روسیه داشته‌و داریم، گفت: تیم‌های حقوقی، سیاسی و کارشناسی مادر تماس مستمر هستند و ما به این تماس‌ها ادامه خواهیم داد. من در خصوص گفت‌وگوهایی که روز گذشته با سه کشور اروپایی صورت گرفت، به جناب آقای لاوروف و همکاری‌اش توضیح دادم. عباس عراقچی با اشاره به مواضع جمهوری اسلامی ایران در خصوص مذاکرات برجام و روابط با کشورهای غربی گفت: ما در موضوع هسته‌ای با همکاری و هماهنگی دوستان مان در روسیه و چین حرکت و مواضع مان را هماهنگ خواهیم کرد. در خصوص مذاکرات هسته‌ای، موضع ایران کاملاً روشن است. ما تحت فشار، تهدید و تحریم مذاکره نخواهیم کرد. وی ادامه داد: تا زمانی که فشار حداکثری به این شکل اعمال خواهد شد، امکان هیچ مذاکره مستقیمی بین ما و آمریکا در موضوع هسته‌ای وجود نخواهد داشت. وزیر خارجه روسیه نیز در این نشست خبری با تاکید بر این‌که گفت‌وگوها با همتای ایرانی‌اش مفصل، مفید و سازنده بوده‌است، اظهار کرد: روسیه و ایران بر این باورند که مناقشات جهانی باید براساس منشور ملل متحد، حاکمیت و برابری حل و فصل شود. وی ادامه داد: در مورد هماهنگی‌های بین دو کشور در سازمان‌های ملل، بریکس و شانگهای توافق شد. ما نتیجه تماس‌های خود با آمریکا را از جمله در زمینه اوکراین در اختیار ایران قرار دادیم.

مسکن، افزود: با اشراف اطلاعاتی کامل و پیگیری‌های مجدانه نیروهای امنیتی از تردد و شناسایی محل سکونت آنها؛ اقدامات سنگین برای دستگیری این افراد آغاز شد. فرماندار چابهار تاکید کرد: این گروه به‌دنبال تشدید ناامنی و انجام عملیات در ایام پایانی سال بود که با اقتدار نیروهای امنیتی-انتظامی این برنامه خنثی شد. وی هدف این اقدامات را راف‌ر سرمایه‌گذاران و خالی شدن شهر از گردشگران و در نهایت عدم توسعه منطقه چابهار دانست. وی اظهار کرد: شورای تأمین چابهار با جدیت پیگیر امنیت مردم است و به هیچ‌گروه تروریستی اجازه ناامنی در این شهرستان را نخواهد داد. روابط عمومی قراگراه قدس نیروی زمینی سپاه پاسداران با صدور اطلاعیه‌ای اعلام کرد که در ادامه رزمایش عملیاتی شهدای امنیت در عملیات مشترک قراگراه قدس سپاه پاسداران و وا‌جا در چابهار، شش نفر از عوامل یک تیم عملیاتی گروهک تروریستی جیش‌الظلم دستگیر و یک نفر به هلاکت رسید و مقادیری سلاح و مهمات از این تیم کشف شد.

همه‌جانبه آمریکا، نقشه منطقه را تغییر دهند اما امروز هم او همچنان معادلات دشمنان را بر هم خواهد زد؛ چراکه اکنون آغاز نصرالله است و حزب‌الله یادگار و میراث گرانسنگ اوست که همچنان می‌رود، می‌خروشد و نسل‌های تازه را می‌پرورد تا آرمان قدس را سر دست نگه دارند و پیروزی نهایی را که همانا آزادی قدس است رقم بزنند ان شاء‌الله. ۵. و بالاخره باید گفت؛ اگر سید مقاومت ما در مسیر جهد و اجتهاد و جهاد قرار گرفت و از عافیت طلبی و راحت‌طلبی پرهیز کرد؛ این ناشی از آن است که خود را شاگرد مکتب ولایت فقیه می‌دانست و در واقع شهید نصرالله با الهام از امامین انقلاب و تاسی بر راه و سیره ولایت فقیه، دشمن را زمین گیر کرد و درس مبارزه و مقاومت را به همه حق‌طلبان آموخت. راه نصرالله ادامه دارد و ان‌شاء‌الله همه ما در مسیر این مکتب عزت بخش قدم برداریم.

یادداشت

عبدالله کنجی | تحلیلگر مسائل سیاسی

بازتعریف قدرت نرم و سخت

مراسم تشییع شهدای حزب‌الله و فرماندهان حزب‌الله، در واقع در چند بعد بازتعریفی از این گروه ارائه داد که ابعاد مختلف آن قابل بررسی است. تشییع سید حسن نصرالله که در میان مردم و رسانه‌ها به‌عنوان یک نماد و الگو برای مقاومت شناخته می‌شود، پیام‌های بزرگ سیاسی، اجتماعی و اسلامی دارد. این پیام‌ها نه تنها در سطح داخلی، بلکه در عرصه بین‌المللی و در تعامل با دیگر گروه‌ها و ملت‌ها تأثیرات گسترده‌ای دارد. بعد اول، جایگاه مردمی و سرمایه اجتماعی حزب‌الله و همچنین سید حسن نصرالله را به نمایش گذاشت و نشان داد آنها جمعیت انبوهی را برای مبارزه با صهیونیست‌ها نمایندگی می‌کنند و در این مسیر مصمم هستند. حدود ۲۶ درصد مردم لبنان یا به عبارتی یک چهارم مردم این کشور، در مراسم شرکت کردند. نکته دوم که برای صهیونیست‌ها بسیار حائز اهمیت بود و موجب خشم آنها و پرواز هواپیماهای نظامی‌شان بر فراز محدوده مراسم روز تشییع شد؛ مانور نظامی حزب‌الله بود. هزاران رزمندۀ عضو یگان رضوان با یونیفرم نظامی در این مراسم حضور داشتند و این نشان داد ساختار نظامی حزب‌الله به لحاظ نیروی انسانی پارچاست. همچنین بحث فرهنگی نیز از دیگر نکات قابل توجه در بررسی مراسم تشییع است. جامعه شیعه لبنانی، جامعه‌ای همگن است و تقریباً همه، علاوه بر سایر مذاهب در این مراسم شرکت کرده بودند. نکته چهارم، سرمایه‌ای است که در تثبیت جایگاه دبیر کل جدید حزب‌الله ایجاد شد. در واقع این قدرت نرم حزب‌الله بود که بسیار قدرتمندتر از قدرت سخت خود را نشان داد. حضور بیش از یک میلیون و ۲۰۰ هزار نفر از جمعیت پنج میلیونی لبنان نشان می‌دهد که جایگاه اجتماعی و مردمی حزب‌الله و شهدای‌شان تا چه میزبانی‌ای دارای اهمیت است.

یادداشت

مهدی فضائی | کارشناس مسائل سیاسی

غزه، پیروز در نبرد اراده‌ها

یک‌بار حوادث بی‌سابقه و شگفت‌انگیز ۷۷۱ روز نبرد نابرابر در غزه را که در ۷ اکتبر ۲۰۲۳ آغاز شد و طوفان الاقصی، شبه سپاه را برای صهیونیست‌ها رقم زد در ذهن مان مرور کنیم. در این حدود یک‌سال و سه‌ماه، صهیونیست‌ها با حمایت تمام‌قد غرب به‌ویژه آمریکا و سکوت اکثر کشورها به‌خصوص کشورهای عربی، از هیچ جنایت و اقدام سخت‌افزاری علیه مردم غزه فروگذار نکردند؛ از بمباران منازل مسکونی گرفته تا منهدم کردن بیمارستان، مسجد، مهدکودک، کشتن زن‌ها و کودکان و خیرن‌گاران. همپای اقدامات سخت و وحشیانه و اقدامات نیمه‌سخت، یعنی محاصره کامل غزه، تهدیدات نرم و عملیات روانی و شناختی علیه مردم غزه نیز لحظه‌ای متوقف نشد. اگرچه حماس و مردم محصور غزه، در نبردی کاملاً نامتوازن و با امکانات حداقلی پاسخ اقدامات و جنایات پهن‌ت‌آور صهیونیست‌ها را می‌دادند اما آنچه جهان را به شگفتی واداشت، قدرت و توان فوق‌تصور روحی و روانی این مردم در مقابله با این همه وحشیگری و خیانت بود.

مردم غزه در تمام مدت این دوران محنت‌بار، لحظه‌ای دچار تردید نشدند و از مقاومت دست نکشیدند. این ظرفیت روحی فوق‌العاده سرانجام موجب شد دشمن ددمنش که هدفش نابودی حماس، آزادی اسرا و تصرف غزه بود مجبور به پذیرش شکست شود و تن به پذیرش آتش‌بس دهد. صهیونیست‌ها هم در نبرد سخت و هم جنگ نرم، چیزی که نگذاشتند اما سرانجام در نبرد اراده‌ها کم‌آوردند و باختند! منشأ تغذیه و تقویت اراده گروه‌های جهادی و فلسطینی‌های ساکن غزه چه بود؟ تماشا کردن و شنیدن